

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Astronomica - Cod. Ettenheim-Münster 165

Moingenat, Johannes

[S.l.], 1623-1624

Articvlvs V.

[urn:nbn:de:bsz:31-114277](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-114277)

operare de, quod si in superiori facie aequinocti
ale superius delineatum et in inferiore inferioris
fuerit, uterque foret compassus, corpus meridie,
et ad altitudinem aequatoris superius lateris erigatur

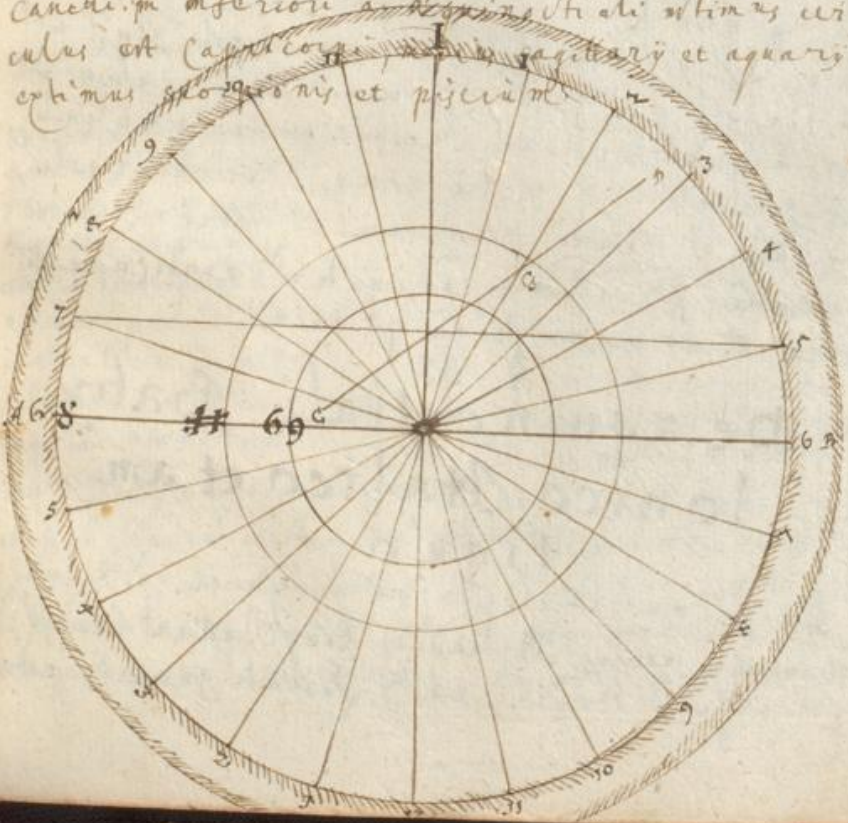
ARTICVLVS V

de horologio æquinoc-
tiali

De simplici horologij huius
una cum zod. constructioe

Horologij hoc ideo æquinociale aduocatur,
quod planus eius æquatoris æquidistat, situs eius
proprius est in testis, versus septentrionem incli-
natus versus meridiem vero eleuatus ad altitudinem
æquatoris, et in alijs similibus planis se se ad mi-
star testis habentibus: contra vero situs sola-
rius est in testis, versus meridiem inclinatus ver-
sus septentrionem eleuatus ad altitudinem solis; æ-
quinociale quemadmodum et solare duplex
est, superius et inferius, quorum hoc, tempore hy-
berno, illud altius usui est, structura utriusque
facillima inuenta, namque in plano pedito linea
meridiana describitur, huius puncto quocumque
circulus ad quodcumque intervallum, dividaturque
in 24 horas, divisione a puncto K nichil aliud
numerisque horarum ita ut in superiori horologio
pomeridianæ horæ a puncto depresso K exponantur
sunt funentes ad finitiam in inferiori ad septem

vergent punctis? Remanda est, ut id dictum
 stylus ex centro erectus cuiusvis magnitudinis
 esse potest, nisi inscribendus sit Zodiacus, qui certam
 eius magnitudinem requirit ea pp pro radio Zodiaci
 magnitudo styli transferatur ex A in B et ex B
 demittatur perpendicularis aequidistantis radio a
 uictis, assumptoq; per circuli intervallo radio
 BF describatur circulus optimus tauri, ad quem
 quia umbra extremitatis quomodo perstringit cognoscitur
 solem tunc morari in signo Tauri, & apertis cir-
 culo ad distantiam BF describatur radius circuli
 geminorum demum ad distantiam BD circulus
 cancri in inferiori & superioribus aliis optimus cir-
 culus est Capricorni, & in sagittarii et aquarii
 optimus pro scorpii et piscium.

S V
 uinod
 y huc
 uctioe
 de cap
 ut ut
 A u u
 al ab
 x an
 re ut
 riaz
 u u
 re d
 temp
 tara
 p d
 to p
 d p
 R u
 ce u
 re p
 ribi

rō. quare in utroq; horologio circulus arietis
 negligat, quod solt in eo signo existente um-
 bra styli super hoc plano in infinito porrigatur,
 sunt n. hanc diametrum Aquatorij et umbra styli
 intra se parallela, quae licet in infinito duranter,
 cuiusq; in coincident. Postremo pro linea horizo-
 tali ad cuius sectiones ta' circularum, quae li-
 nearum horariarum, quemadmodum et in omnibus alijs
 horologijs ortus et occasus solis ad initia signorum
 quorundam ostendunt, pterea et in Italico et Ba-
 bylonico longitudines dierum et noctium, magni-
 tudo styli ex centro horologi in C transferen-
 da, et quo puncto descripto arcu circuli quo-
 cuiusq; in quo numerata altitudine poli usq; in
 D ducuntur per fines CB meridiana secans in
 E per quae sectiones ducenda porro erit linea
 horisontalis EF, sectio namq; F ostendit sole
 ad initium Tauri hora sexta, et Mercuri, sectio
 G hora 7^a occidere ad initium vero Cancri
 hora 8^a et mane hora 4^a oriri

§ 55

De æquinoctiali Baby-
 lonico Italico et an-
 tiquo "

Ad prima horologia ab occasu et ortu con-
 struenda utriusq; graduum longitudinum dierum,
 qui ad similitudinem radij Zodiaci facile constructi

Gnomonis tangentibus ad fines singularum in angulis
 rectos, ex quibus horizontalis est prima, ipsa
 a. ad stylum eiusdem horologii inveniendum
 et delineatur ex puncto β circuli feratitiae altitudo
 arcus $\beta\gamma$ in quo per β β fundatur altitudo
 aequatoris, et simul magnitudo Indis. At ex β
 centro erigatur. Tertius modus fit per circulos, ha-
 gentes optima et minima circuli, ductis namq[ue]
 horis astronomici totis intervallis diametri circuli
 interni, et spatij ad extrema circuli dividatur bi-
 fariam et mariebat circulo accepta. ex singulis
 partibus parvi circuli ad singula optima circuli
 ducatur arcus vel sumpto intervalla ab optimo
 ad extremitatem parvi circuli centro in fixibus
 horariarum linearum descriptis, scribatur arcus tan-
 gentes circuli et se mutuo cadentes. Ceterum
 horologii antiqui facili negotio contrahitur,
 adhibito namq[ue] radio Zodiaci imperit β circuli
 signorum, una scilicet horizontali linea, et totus ar-
 cus $\beta\gamma$ optimi, quae interni infra horizontalem
 comprehendens dividatur in 12 partes aequales, et
 puncta divisionum optimi et interni, in regione
 sibi respondentium connectantur ab utroque de
 nari hora antimeridiana ad dextra, eritq[ue] ho-
 rologii antiqui descriptio

555us
 De Horologia Aequinoctiali
 Universalis.

Hoc horologicium modo altera eius extremitas ad alti-
 tudinem Aequalitatis eius loci adollatur "vales pro toto"
 mundo quodammodo est Polare de quo inferius plana,
 pro structura in plano Aequinoctiali constructatur
 Aequinoctiale simplex deinde alius circulus ex eo-
 dem centro in 360 gradus dividatur a meridiana
 retonumerando versum nonum longitudinis sicut
 gana gradus, ad quos ducatur meridiana insularum
 fortanstarum, ipsi vero meridiana linea adiungatur
 Bilinga, Hierosolyma ad 66^m longitudinis gradus
 ex tabella p. itaq. q. ex composita horologii, et un-
 bra styli cognoscitur Bilinga 12^a hora, eisdem
 tempore Hierosolymis fore medias tertias, Malaca u.
 orditur notam, Portus deniq. S. Michaelis media no-
 ctum, et sic de ceteris civitatibus cuiuslibet longi-
 tudine in circulo inventa; ex hoc proinde horo-
 logio p. aspectu scitur quot horis una civitas alte-
 ra sit Orientalior, non tunc quot horis sol citius ori-
 atur in uno, quod altero loco, citius contingant.
 Eclipses; postremo anã opa et intuitu primo hora
 et tempore diei per totum orbem cognosci possunt brevis
 compendio, figuram huius rei seu schemata
 poterit videre pag. sequenti, quod decessi
 ex thesibus R. P. Scheinheri Ingegnarum
 Mathematicis professores ordinario. sub hoc
 schema feci Generosus Dñus meus. Joannes
 Ludovicus Baro à Grauenegg in lecto
 Decembri quatuor laborabat, die sabbato
 vigesima quarta Januarii anni 1624
 quibus diebus sua anima mortua est,
 et in monasterio Neresheimensi sepulta.

NB
 NB
 NB

